

आशा नार्हसि मे हन्तुं सौहृदात् प्रणतस्य च । अभितश्चागतं प्रेम्णा प्रत्याख्यातुं न माऽर्हसि ।

अनुरूपो हि युक्तश्च त्वं ममाहं तवार्पि च । स्तुषा प्रतीच्छ मे कन्या भार्या सत्यवतः सतः ।

॥ द्युमत्सेन उवाच ॥ पूर्वमेवाभिलषितः सम्बन्धो मे त्वया सह । भ्रष्टराज्यस्त्वहमिति तत एतद्विचारितं ।

अभिप्रायस्त्वयं यो मे पूर्वमेवाभिकाङ्क्षितः । स निर्वर्त्ततु मेऽद्यैव काङ्क्षितो ह्यसि मेऽतिथिः ।

ततः सर्वान् समानाद्य द्विजानाश्रमवासिनः । यथाविधि समुदाहं कारयामासतुर्नृपौ ।

दत्त्वा चाश्वपतिः कन्यां यथाऽहं सपरिच्छदं । यथैव स्वमेव भवनं युक्तः परमथा मुदा ।

सत्यवानपि तां भार्यां लब्ध्वा सर्वगुणान्वितां । मुमुदे सा च तं लब्ध्वा भर्त्तारं मनसेप्सितं ।

गते पितरि सर्वाणि सद्यस्याभरणानि सा । जगृहे वल्कलान्येव वस्त्रं काषायमेव च ।

परिचारैर्गुणैश्चैव प्रश्रयेण दमेन च । सर्वकामक्रियाभिश्च सर्वेषां तुष्टिमादधे ।

श्वश्रूं शरीरसत्कारैः सर्वैराच्छादनादिभिः । श्वशुरं देवसत्कारैर्व्याचः संयमनेन च ।

तथैव प्रियवादेन नैपुण्येन शमेन च । रहस्यैवोपहारेण भर्त्तारं पर्यतोषयत् ।

एवं तत्राश्रमे तेषां तदा निवसतां सतां । कालस्तपस्यतां कश्चिदपाक्रामत भारत ।

सावित्र्या ग्लायमानायास्तिष्ठन्त्यास्तु दिवानिशं । नारदेन यदुक्तं तद्वाक्यं मनसि वर्त्तते ।

इति श्रीमहाभारते आरण्यपर्वणि पतिव्रतामाहात्म्यपर्वणि सावित्र्युदाहे चतुर्नवत्यधिकद्विंशतोऽध्यायः ॥ २८४ ॥

॥ मार्कण्डेय उवाच ॥ ततः काले ब्रह्मतिथे व्यतिक्रान्ते कदाचन । प्राप्तः स कालो मर्त्तव्यं यत्र सत्यवता नृप ।

गणयन्त्याश्च सावित्र्या दिवसे दिवसे गते । यद्वाक्यं नारदेनोक्तं वर्त्तते हृदि नित्यशः ।

चतुर्थेऽहनि मर्त्तव्यमिति सञ्चिन्त्य भाविनी । व्रतं त्रिरात्रमुद्दिश्य दिवारात्रं स्थिताऽभवत् ।

तं श्रुत्वा नियमं तस्या भृशं दुःखान्वितो नृपः । उत्थाय वाक्यं सावित्रीमब्रवीत् परिसान्वयन् ।

॥ द्युमत्सेन उवाच ॥ अतितोत्रोऽयमारम्भस्त्वयारम्भो नृपात्मजे । तिसृणां वसतीनां हि स्थानं परमदुश्चरं ।

॥ सावित्र्युवाच ॥ न कार्यस्तात सन्तापः पारयिष्याम्यहं व्रतं । व्यवसायकृतं हीदं व्यवसायश्च कारणं ।

॥ द्युमत्सेन उवाच ॥ व्रतं भिन्वीति वक्तुं त्वं नास्मि शक्तः कथञ्चन । पारयस्वेति वचनं युक्तमस्मद्विधो वदेत् ।

॥ मार्कण्डेय उवाच ॥ एवमुक्त्वा द्युमत्सेनो विरराम महामनाः । तिष्ठन्ती चैव सावित्री काष्ठभूतेव लक्ष्यते ।

श्वोभूते भर्तृमरणे सावित्र्या भरतर्षभ । दुःखान्वितायास्तिष्ठन्त्याः सा रात्रिर्यत्यवर्त्तत ।

अद्य तद्विवसञ्चेति ज्ञत्वा दीप्तं ज्ञताशनं । युगमात्रोदिते सूर्ये कृत्वा पूर्वोक्तक्रियाः ।

ततः सर्वान् द्विजान् वृद्धान् श्वश्रूं श्वशुरमेव च । अभिवाद्यानुपूर्व्येण प्राञ्जलिर्नियता स्थिता ।

अवैधव्याशिषस्ते तु सावित्र्यर्थं हिताः शुभाः । ऊचुस्तपस्विनः सर्वे तपोवननिवासिनः ।

एवमस्त्विति सावित्री ध्यानयोगपरायणा । मनसा ता गिरः सर्वाः प्रत्यगृह्णन्तपस्विनां ।

तं कालं तं मुहूर्त्तञ्च प्रतीचन्ती नृपात्मजा । यथोक्तं नारदवचश्चिन्तयन्ती सुदुःखिता ।

ततस्तु श्वश्रूश्चशुरावूचतुस्तां नृपात्मजां । एकान्तमास्थितां वाक्यं प्रीत्या भरतसत्तम ।

॥ श्वशुरावूचतुः ॥ व्रतं यथोपदिष्टं तत्तथा तत् पारितं त्वया । आहारकालः संप्राप्तः क्रियतां यदनन्तरं ।